

Agroforestry & onderzoek

Evert Prins (LBI), Maureen Schoutsen (WPR), Jeroen Kruit (WENR)

Agroforestry en onderzoeksorganisaties

- Agroforestry systemen, waaronder voedselbossen maken een stormachtige ontwikkeling door als beloftevolle robuuste teeltsystemen van de toekomst.
- In verschillende samenwerkingsverbanden wordt de potentie van agroforestry om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven onderzocht (denk daarbij aan vastlegging koolstof, stimuleren van biodiversiteit, klimaatmitigatie- en adaptatie, verbeteren van de waterregulatie en landbouwbodems en nieuwe agrarische verdienmodellen).

Kennisvragen

- Hoe kan agroforestry helpen de landbouwtransitie te ondersteunen?
- Hoe verschillende agrarische verdienmodellen uit te werken en te onderbouwen?
- Hoe kunnen ecosystemediensten onderdeel worden van een businessplan (hoe waarderen)?

Uitdagingen en aandachtspunten

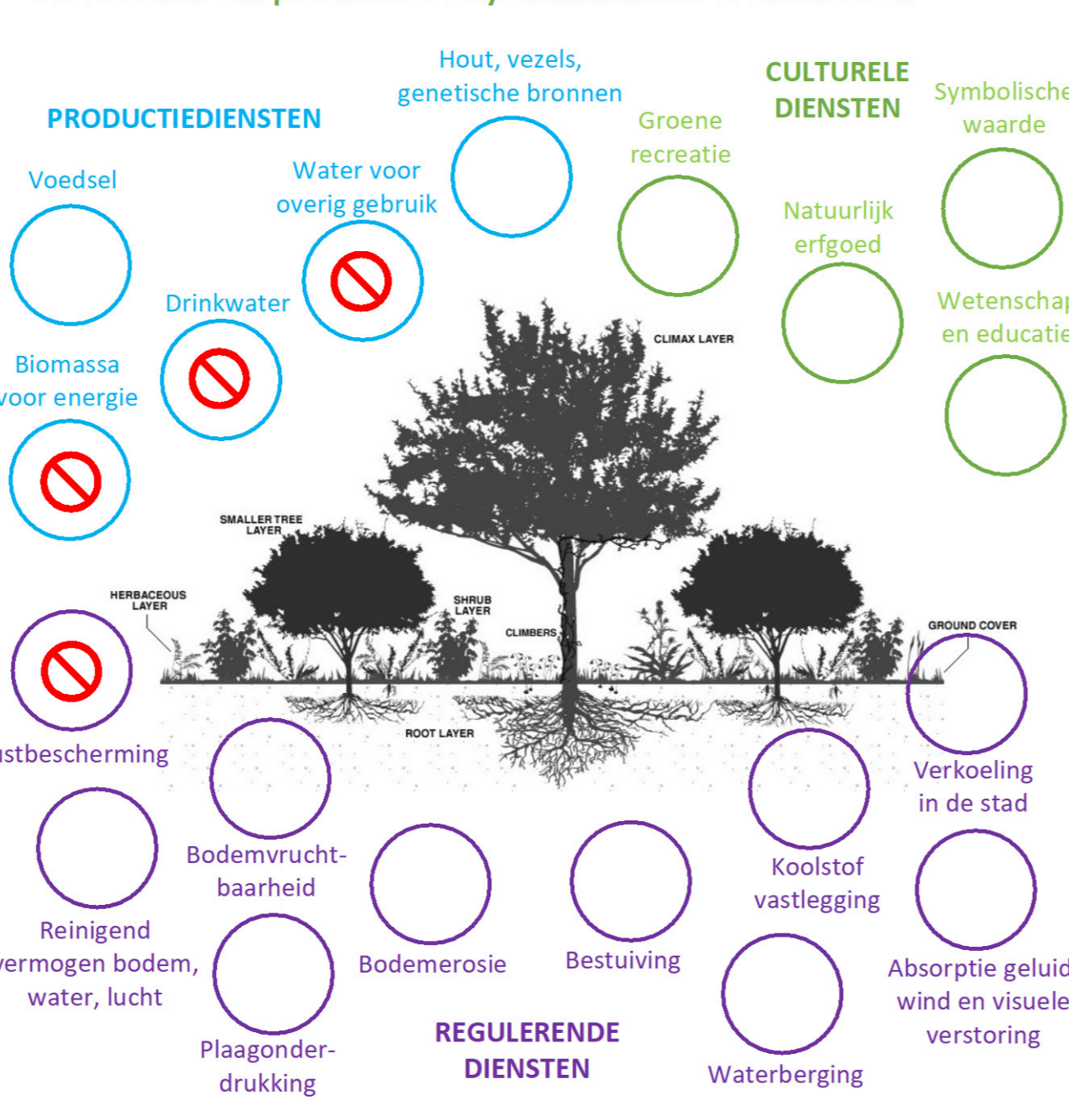
- De wetenschappelijke uitdaging zit erin de complexiteit van agroforestry systemen te ontrafelen (o.a. via modellen) en kwantificering van ecosystemediensten mogelijk te maken.
- Aangezien ecologische processen in agroforestry systemen (relatief) langzaam gaan, is langdurig onderzoek met passende financiering van groot belang.
- Om voldoende te kunnen experimenteren met alle mogelijke vormen van agroforestry zullen onderzoekers en praktijk de handen ineen moeten slaan. Om dit te stimuleren is het zaak dat ondernemersrisico's mede door de samenleving worden gedragen.
- Uitdaging is om de verschillende kennisbronnen zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten.
- In de praktijk leven nog veel praktische vragen ten aanzien van o.m. de haalbaarheid, de inpassing in de bedrijfsvoering, de boomsoortkeuze, de rassenkeuze en de microklimaat-effecten.

Voorbeelden van ecosystemediensten in Nederland

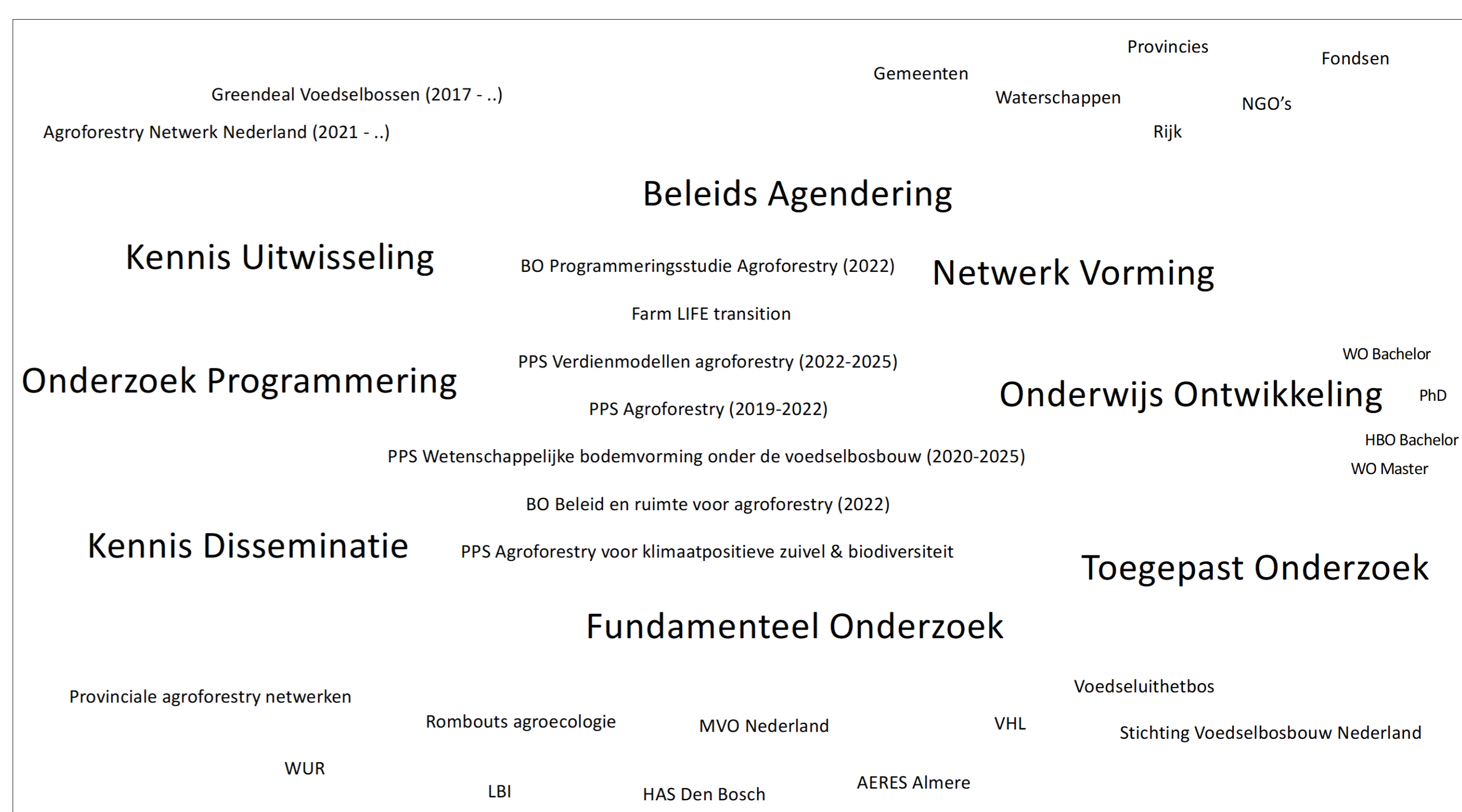

Figuur 1. Voorbeeld van potentiële ecosystemediensten

Voorbeelden van potentiële ecosystemediensten voedselbossen

Samenstelling beeld Jeroen Kruit (WENR), 2022

Figuur 2. Een indruk van onderzoek wat gaande is (geweest) op het gebied van agroforestry

Figuur 3. Rijenteeltsysteem op de agroforestry onderzoekslocatie van WUR, Lelystad

Take home messages

- **Niet wachten** met aanplanten van bomen in landbouwsystemen: de (wetenschappelijke) kennisontwikkeling rond agroforestry systemen in gematigde streken staat misschien nog in de kinderschoenen, er zijn wel degelijk aanwijzingen dat pluriforme systemen met meerjarige soorten heel goed scoren waar monoculturen falen.
- Agroforestry systemen in Nederland kunnen het beste **afgestemd** worden op de regionale kenmerken van de daar verwachte klimaatontwikkeling. Daarbij moeten ze passen bij de ambities en expertise van de agrarisch ondernemer.
- **Open source kennisontwikkeling** is cruciaal voor de doorontwikkeling van de agroforestry sector. Het Agroforestry Netwerk Nederland, waar ook LBI en WUR onderdeel van zijn, kan daar een verbindend platform voor worden.
- Maak (praktijk)kennis over agroforestry systemen tot speerpunt binnen het **agrarische onderwijs**.

Figuur 3. Silvopastoraal systeem in wording

Figuur 4. Oogst voedselbos Ketelbroek

